

ואי הוי כתיב רק "ולבהמה", הייתי אומר אי מנה בהמה שאינה ב"אם על הבנים", שאין בה מצות שילוח הקן, אף עוף, דוקא אותו עוף שאינו ב"אם על הבנים", וכגון עוף טמא שאין בו שילוח הקן. אבל עוף טהור אין דמו אסור⁽⁷⁾.

תלמוד לומר — "לעוף ולבהמה".

והוינן בה: ואימא "כל דם" — כלל. "עוף ובהמה" — פרט. הוי ליה כלל ופרט ודרשינן אין בכלל אלא מה שבפרט! דהיינו, עוף ובהמה, אין. מידי אחרינא — לא!?

ומשינינן: כתיב בתריה "נפש אשר תאכל כל דם — ונכרתה הנפש ההיא מעמיה"! ובכך חזר הכתוב וכלל. ואם כן הוי ליה כלל ופרט וכלל. שאז נלמדים ממנו דברים נוספים, אלא שאי אתה דן אלא בעין הפרט, ואין ממעטים מהלימוד הזה אלא דבר שאינו דומה לפרט בכלל.

ומקשינן: והא לא דמי כללא בתרא לכללא קמא. שהרי כללא קמא, דכתיב ביה "כל דם לא תאכלו" איסורו הוא רק לאו ואין בו כרת, ואילו בכללא בתרא כתיב ביה כרת, ואיך נדרשם לשני כללים שונים בכלל ופרט וכלל?

ומתריצין: האי תנא — תנא דבי רבי ישמעאל הוא. דקסבר [במסכת חולין סו, א]: דכללי ופרטי דרשינן כהדין גוונא באופן שכזה. ואף על גב דלא דמי כללא בתרא לכללא קמא.

אמר מר: כלל ופרט וכלל — אי אתה דן אלא בעין הפרט. מנה הפרט מפורש דבר שיש בו טומאה קלה וטומאה המורה, ויש בה איסור והיתר, והן מין בשר, אף כל דבר שיש בו טומאה טומאה קלה וטומאה המורה. וכו'.

והוינן בה: "אף כל" דקתני בכרייתא — לאיתויי מאי? שהרי חיה לא איצטריך לרבות, שהחיה בכלל בהמה, ומה יש עוד לרבות?

ומתריצין: אמר רב אידי בר אבין: לאתויי דמו של כוי.

ומקשינן: מאי קסבר? אי קסבר: כוי ספיקא הוא אם הוא בהמה או חיה וכי איצטריך קרא למיסר ספיקא?! שהרי ממה נפשך דמו אסור בין אם הוא בהמה בין אם הוא חיה.

ומשינינן: אלא קסבר: כוי בריה בפני עצמו הוא ואינו לא בהמה ולא חיה ולכן איצטריך קרא לאסור דמו.

ובעיקר קושית התוס' יש להתבונן, שלכאורה מאחר שאין זה מין בפני עצמו, אין כל כך סברא לחלק ולומר שדם של מזומן אסור, ושל אינו מזומן מותר, ודוקא בין עוף טמא לטהור שייך לחלק.

והערוך לנר העיר בעצם דברי הברייתא, איך שייך לומר, שבבהמה יש איסור דם, מפני שיש בה קולא זו שאין בה מצות שילוח, ועוף טהור

7. רש"י מפרש, שלפי לימוד זה, יהיה נוהג איסור דם, בעופות טמאים, ולא בעופות טהורים. וכן פירשו התוס'. והקשו התוס', מדוע לא נאסור גם דם של עוף טהור שהוא מזומן, כלומר, שאינו הפקר, שהרי גם הוא פטור משילוח הקן. והעיר הגרע"ק איגרי, שבאמת בדברי הגמרא עצמה, היה ניתן לפרש, שנאסור גם מזומן, מלבד עוף טמא.